



Azərbaycan Respublikasının  
Medianın İnkişafı Agentliyi

## Ermənistan-Azərbaycan, ərazilərin işğaldan azad olunması haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

**E**rmənistanda real vəziyyətin təhlili bu ölkədə Azərbaycanla kommunikasiya əlaqələrinin bərpasının vacibliyini qəbul edənlərin sayının artmaqda olduğunu göstərir. Belə mövqedə olanlar postmüharibə dövründə regionda qalıcı sülh üçün Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətlərin normal səviyyəyə qayıtmasının zəruriliyindən artıq açıq şəkildə bəhs edirlər.

Bütün bunlar kommunikasiya məsələsində Azərbaycanın mövqeyinin artıq Ermənistanda qəbul ediləməsinin real təzahürü kimi də qəbul olunur.

### İrəvan artıq Bakının dedikləri ilə razılaşıb

Hazırda Ermənistanda cari il iyunun 20-də keçiriləcək növbədənəkar parlament seçkilərinə ciddi hazırlıq gedir. Bu müstəvidə tərəflərin diqqət yetirdiyi əsas məsələlərdən biri də İkinci Qarabağ müharibəsinin başa çatmasından sonra kommunikasiyalarla bağlı vəziyyətdir. Bu halda rəqiblərini gözədən salmağa çalışan Nikol Paşinyan Ermənistan cəmiyyətindən istədiyi dəstəyi almaq üçün indi əsas diqqəti iqtisadi müstəviyə yönəldib. Bu fonda o etiraf edir ki, Azərbaycan və Türkiyə ilə kommunikasiya əlaqələri bərpa edilmədən Ermənistan istədiyi iqtisadi inkişafa nail ola bilməyəcək. "Bu yeni situasiyada biz vəzifə qoymalıyıq ki, Ermənistanın yolları olsun, yeni yollar, yeni kommunikasiyalar açılsın". Baş nazir bildirir ki, bu gün bütün ölkənin iqtisadiyyatı

ümidini Gürcüstan-Rusiya sərhədindəki Yuxarı Lars keçidi-nə bağlayıb və o da günlərlə bağlı ola bilər. Paşinyan xatırladır ki, hazırda bu keçid bağlıdır və orada yüzlərlə maşın növbə gözləyir. O, dəmir yollarının vacibliyindən danışır və deyir ki, bu sahədə müəyyən qərarlara varmaq lazım gələcək: "Çünki siz bilirsiniz ki, bizim dəmir yollarımız, xüsusilə də İrana və Rusiyaya gedən yollar Azərbaycanı keçir. Biz bunu başa düşməliyik. Elə ola bilməz ki, bizim onların ərazisindən yolumuz olsun, amma onlara bizim ərazimizdən yol verilməsin. Biz regiona baxışımızı, nöqtəyi-nəzərimizi dəyişməliyik. Deyirlər və biz də bilir ki, bizim bu regionda düşmənlərimiz var. Amma hər halda gəlin etiraf edək:

biz başqalarını nə qədər çox düşmən hesab eləsək, bizim özümüzü də bir o qədər düşmən hesab edəcəklər". Ermənistan baş naziri əlavə edib ki, ölkə üçün əlverişli şərait yaratmaq lazımdır, amma region da Ermənistanı öz baxışını dəyişməlidir. Paşinyan bir daha vurğulayıb ki, kommunikasiyalardan istifadə imkanı Ermənistan və Azərbaycan üçün qarşılıqlı olmalıdır.

Beləliklə, Paşinyan bu gün faktiki olaraq Azərbaycanın dediklərini təkrar edir. Azərbaycan isə postmüharibə dövründə kommunikasiyaların açılmasının zəruriliyini dəfələrlə gündəmə gətirib. Kommunikasiya əlaqələrinin bərpası və yenilərinin yaradılması artıq qarşısalınmaz prosesdir. Bu məsələ 2020-ci il noyabrın 10-da Azərbaycan və Rusiya prezidentləri, Ermənistanın baş naziri tərəfindən imzalanmış üçtərəfli bəyanatla da adıçəkilən ölkələr üçün hüquqi öhdəlik xarakteri daşıyır. Qeyd edilən Bəyanatın 9-cu maddəsində göstərilir ki, bölgədəki bütün iqtisadi və nəqliyyat əlaqələri bərpa edilir. Bura, həmçinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə Azərbaycanın qərb rayonlarını birləşdirən yeni nəqliyyat kommunikasiyalarının inşasının təmin edilməsi də daxildir. Azərbaycan üçün bu məsələ həyatı önəm kəsb edir və ölkəmiz tərəfindən bu kontekstdə artıq zəruri addımlar atılır. Horadiz-Ağbend dəmir yolu xəttinin inşasına start verilməsi də bunun təsdiqidir. Azərbaycan bununla

postmüharibə dövründə regional əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsində maraqlı tərəf olduğunu nümayiş etdirir. Eyni zamanda, rəsmi Bakının mövqeyi həm də bundan ibarətdir ki, bölgənin uzunmüddətli inkişafı, sabitliyin təmin edilməsi və müharibə risklərinin sıfıra endirilməsində nəqliyyat layihələri xüsusi rol oynayır. Başqa sözlə, sözüg-

edən nəqliyyat layihələrinin həyata keçməsi Azərbaycanın sülhə verdiyi vacib töhfələrdəndir. Artıq bunu Ermənistanda da yaxşı başa düşürlər. Paşinyanın bu məsələdə mövqeyi Ermənistan cəmiyyətinin böyük əksəriyyəti tərəfindən təqdir edilir. Yalnız müxalifət bu prosesə qarşı çıxmağa çalışır, lakin Paşinyanın dediklərinin reallığa uyğun olma-dığına dair də hansısa argument təqdim edə bilmir. Bu da cəmiyyət arasında Paşinyanın mövqeyinə müsbət təsir edir. Elə bu səbəbdən baş nazir kommunikasiyaların açılması məsələsinə gəldikdə daha çox diqqət yetirir.

### Azərbaycan və Türkiyəsiz Ermənistan heç bir inkişaf perspektivə malik deyil...

Hazırda Azərbaycan və Türkiyə ilə düşmənçilik siyasəti aparmağın Ermənistanın zərərinə olması haqda da İrəvan rəsmiləri arasında getdikcə açıq mövqə sərgiləyənlərin sayı artır. Bura xarici işlər naziri Ara Ayyazyan da daxildir. O da kommunikasiya əlaqələrinin zəruri olduğunu diqqətə çatdırır.

Analoji mövqedən çıxış edənlərə cəmiyyət tərəfindən göstərilən rəğbət belələrinin sayının daha sürətlə artacağını istisna etmir. Bu da əks mövqə sərgiləyən müxalifət üçün ciddi zərbə hesab olunur və bu düşmənin növbədənəkar parlament seçkilərində növbəti məğlubiyyətini istisna etmir. Hazırda Ermənistanda sosial-iqtisadi sahədə problemlərin miqyasının genişlənməsi müşahidə edilir. Sürətlə artan inflyasiya, gündəlik tələbat mallarının bahalaşması, iş yerlərinin bağlanması, milli

valyuta olan dramın dəyərdən düşməsi, büdcə daxilolmalarının azalması və bu qəbildən olan digər hallar əhalinin sosial durumunu ağırlaşdırır. Cəmiyyət aydın sezir ki, Ermənistanın üzleşdiyi problemlərin həll yolu qonşuları, o cümlədən Azərbaycan və Türkiyə ilə normal münasibətlərin qurulmasından keçir. Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryanın açıqlamaları da bu mənada təsadüfi sayılmır: "Ermənistan Türkiyəyə yanaşmasına düzəlişlər edib tənzimləməlidir. Əgər bölgənin kommunikasiyasını blokdan çıxarırsanız, yanaşmalarımızda müəyyən düzəlişlər edilməlidir. Biz bu istiqamətdə işləyirik".

Armen Qriqoryan məsələ ilə bağlı daha sonra qeyd edib: "Türkiyədən heç bir təhlükənin gəlmədiyini birmənalı söyləmək səhv olardı, ancaq bölgədəki ümumi proseslər başqa imkanlar da açır. Qarabağdakı müharibədən sonra bölgədə böyük dəyişikliklər baş verib və nəqliyyat kommunikasiyalarının blokdan çıxarılması prosesi intensiv mərhələyə qədəm qoyub. Biz hesab edirik ki, blokdan çıxma yalnız Azərbaycana aid olmamalıdır. Buna daha geniş regional yanaşma lazımdır. Bunun üçün imkanların olduğunu düşünürük". O, hazırda Türkiyə ilə birbaşa dialoqun olmadığı ilə razılaşırsa da, əlavə edib ki, iki ölkə nümayəndələrinin açıqlamaları bölgədə kommunikasiyaların blokdan çıxarılması ehtimalının olduğunu göstərir. Ekspertlər də bildirir ki, Azərbaycan və Türkiyə ilə normal münasibətlər olmadan Ermənistan heç bir inkişaf perspektivə malik deyil. Bunu Ermənistanda qəbul etmək istəməyənlərin fiaskosu qaçılmaz hesab olunur.

Reallaşdırılacaq nəqliyyat layihələrindən isə böyük mənfəət əldə edəcək tərəflərdən biri Ermənistandır. Çünki Azərbaycanın əsas hissəsi ilə Naxçıvanı birləşdirəcək dəmir yolundan Ermənistan da istifadə edə biləcək, İrəvanla birbaşa dəmir yolu bağlantısı qurmaq imkanı qazanacaq. Rəsmi Bakı Azərbaycan ərazisindən keçməklə Rusiyadan Ermənistanı dəmir yolu xətti açılmasına da imkan yaratmağa hazır olduğunu bildirir. Ermənistan böyük dividendlər qazandıracaq nəqliyyat layihələrinə qarşı bu ölkədə yalnız revanşist qüvvələr tərəfindən ciddi narazılıq ifadə olunur. Həmin qüvvələr Azərbaycanın əsas hissəsi ilə Naxçıvan arasında Mehridən keçməklə dəmir yolu əlaqəsinin yaradılmasının Sünik (Zəngəzur) vilayətinin Azərbaycanın nəzarəti altına keçməsinə səbəb olacağına dair cəfəng iddialar ortaya atırlar. Hazırda bu məsələ ətrafında Ermənistanı ciddi ajiotaj yarandıran Nikol Paşinyana müxalif qüvvələr məsələni süni olaraq gündəmə saxlamağa çalışır. Halbuki Azərbaycan, Ermənistan da daxil olmaqla, heç bir ölkəyə qarşı ərazi iddiası irəli sürmür və Mehridən keçməklə Azərbaycanın əsas hissəsi ilə Naxçıvanı birləşdirəcək dəmir yolunun çəkilişi, ümumiyyətlə, Zəngəzur dəhlizinin yaradılması 10 noyabr bəyanatında müvafiq müddəə ilə təsbit edilib.

### Bütün Qarabağda tezliklə üçrəngli bayrağımız dalğalanacaq

Ekspertlər bildirir ki, iyunun 20-də baş tutacaq seçkilərdən sonra Ermənistan kimin hakimiyyətə gəlməsindən asılı olmayaraq, 10 noyabr bəyanatı

tam şəkildə icra ediləcək. Birincisi ona görə ki, Azərbaycan bu razılaşmanın icrası üçün bütün müvafiq imkanlara malikdir. Ermənilər bilir ki, anlaşmanı pozsalar, dəmir yumruq yenisindən işə düşəcək.

Digər tərəfdən, Rusiya da burada zəmanətçi tərəf kimi çıxış edir. Razılaşmaların icrası köçkünlərimizin hazırda Qarabağda ermənilərin yaşadığı ərazilərimizə qayıtmasını da tezləşdirəcək. Ümumiyyətlə, 10 noyabr bəyanatının bəndləri mərhələli şəkildə icra olunduqca köçkünlərimiz öz doğma yurdlarına qayıdacaq, bununla da Xankəndi və ermənilərin əlində qalmış digər ərazilərimizdə üçrəngli bayrağımız dalğalanacaq. Xatırladaq ki, erməni hərbi birləşmələrinin Qarabağdan tamamilə çıxarılması da 10 noyabr bəyanatının 4-cü maddəsində əksini tapır. Buna paralel olaraq Naxçıvanın Kərki kəndi və Qazaxın 7 kəndinin boşaldılması da həyata keçəcək. Burada hesab edilən əsas çətinlik Qarabağdan tamamilə çıxarılmasıdır. Ermənistan tərkibində anklav olan kəndin azad edilməsi üçün məhz dəhlizə ehtiyac var. Qazaxın 7 kəndinin qaytarılmasının kommunikasiyanın açılması prosesi-nə paralel həyata keçiriləcəyi gözləniləndir: Bakı-Qazax-İcəvan yolunun açılması üçün öncə bu istiqamətdə sərhədin demarkasiyası, yolun üzərində yerləşən ərazinin taleyinin müəyyənləşdirilməsi lazımdır. Bu istiqamətdə də artıq müvafiq addımlar atılır. Azərbaycan bununla da Qarabağ məsələsində məqsədinə tam nail olur.

**Tahir TAĞIYEV**  
**Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə çap olunur.**



# Azərbaycan Ermənistan üzərində növbəti mühüm zəfərə imza atır..